

aploh na Koroškem ni zadovoljno s tisto grdo, vsakemu gospodarskemu delu škodljivo gonjo, ki jo vzpirajo čez Karavanke došli kranjski hujskači. — Shod v Rožnu se je vršil ob 10. uri dopolne v Leuthnerjevi gostilni. Prostori so bili nadtlačeno polni, predsedoval pa je neki domači predsednik. Od nasprotnikov ni bilo ne duha ne sluha. Kot prvi je govoril državni in deželni poslanec, kmet Karl Kirchmayer. V dolgem, lepem in domačem govoru je razložil ta pravi kmetijski poslanec sedanjih političnih položaj. Predaleč bi nas peljalo, da bi ves njegov govor objavili. Ali to lahko rečemo: ta Korošec, ki je kmet in pošteni delavec, je več vreden in je več storil, nego celi kup frakarskih prvaških poslancev. Kaj šteje orgljar Grafenauer proti temu kmetu Kirchmayerju? Prvi je odvisen od vsakega farovškega hlapca, — Kirchmayer pa je samostojni, brezobzirni kmet. Zbrani volilci so njegovemu krasnemu govoru živo odobrvali. Posebno pa je vsi razveselila izjava, da hoče in bode Kirchmayer s vsemi močmi proti srbski pogodbi deloval, s katero se hoče naše domače kmete popolnoma uničiti! Za poslanecem je govoril naš urednik Karl Linhart o političnih razmerah na Koroškem. Razvijal je posebno hinavski, Korošcem škodljivi nastop prvaško-klerikalnih hujskačev, ki se zbirajo okoli „Mira“. Navdušeno so ploskali poslanci tudi temu govoru. Shod se je sicer končal brez vsacega nesporazumljenja in prepira. Sprejela se je resolucija, ki jo potem objavimo. Lahko se reče, da že dolgo ni bilo v Rožnu tako imenitnega shoda. — Kar se tiče shoda v sv. Jakobu, je bilo pričakovati burnih dogodkov. Shod se je vršil v gostilni g. Schusterja. Vse je mislilo, da bodo črnihi prišli in opravili tiste presnete „računske napake“ Kobentarja in Ražuna. Govorilo se je tudi, da bode Ražun s svojimi pajdaši prihitel in povedal, kar ima za povedati. Ali ko je ta politikujoči črnosuknež izvedel, da pride poleg poslanca Kirchmayerja tudi naš urednik Linhart, ostal je s svojimi hlapci raje doma. Le par posameznih klerikalcev je došlo, ki so se pa mirno obnašali, ker so čutili, da govorijo naprednjaki resnico. Tudi na tem shodu je govoril v prvi vrsti poslanec Kirchmayer. Burno se je temu dičnemu kmetškemu zastopniku ploskalo. Za njim je govoril naš urednik Linhart v slovenskem jeziku. Tudi njemu se je živahno odobrvalo, posebno ko je prijel prvaške klerikalce za ušesa in jim je zapel hudo pesem. Nadalje je govoril urednik Lackner iz Celovca. Vsak govor je bil odobran in le en klerikalec je glasoval proti resoluciji. Ta resolucija, ki se je sprejela na obeh shodih ednoglavno, se glasi:

»Danes zbrani volilci se zahvaljujejo g. poslancu K. Kirchmayerju za njegovo dosedanje delo za kmetstvo in za njegov lep govor; izražajo mu tudi v naprej svoje polno zaupanje ter ga prosijo, da z vsemi sredstvi prepreči srbsko trgovsko pogodbo. Nadalje se zahvaljujejo zbrani volilci uredniku g. Linhartu za njegov navdušeni, resnični govor ter ga prosijo, da brez ozira na lajanje nasprotnikov tudi v bodoče z ednako močjo za napredek in narodni mir deluje.«

Tako sta se izvršila shoda. Dal Bog, da bi mrčna misel ljudstvu sovražnega farštva nikdar ne zmagala! — Koroška Koroščem, — to naj nam bode geslo!

Napredna zmaga. 26. p. m. se je vršila v št. Vidu v junski dolini občinska volitev. Vkljub nasilju črne garde so zmagali naprednjaki. Čast jim!

Fajmošter Svaton, to je tisti češki — „duhovnik“, ki spiže na enem sedežu 25 steklenic Seifricovega piva, se je pri občinskih volitvah v št. Vidu v junski dolini posebno odlikoval. Na vse mogoče načine je ta skoraj vedno malo nartkani gospodk volilce na svojo stran spravjal. Nekemu naprednemu volilcu je predlagal, da naj noč pred volitvijo v farovžu ostane; dotičnik je to seveda odklonil, kajti vsakdo noče biti s Svatonom pod eno streho. K istemu volilcu je prišel Svaton potem ob 3. uri zutraj, da bi ga še nadalje nagovarjal. Vprašanje je, ali je bil Svaton do 3. ure tešč, kajti le tešč sme mašo brati. In vkljub vsemu temu je Svatonček pogorel. Revež! Ostani, ti črnosuknež, pri tvoji službi, pij tvoje pivo in za občino pusti skrbeti — treznejše ljudi!

V Bistrici v Rožni dolini se vršijo v kratkem občinske volitve. Črni klerikalci že hujskajo v

svojem „Š-Miru“. Opozarjamo pametne občane na današnji naš članek „Napredno in klerikalno gospodarstvo“. Ne pustite se zapeljati od lažnikov!

Cesarjevo častno medajlo so dobili sledeči gospodje, ki so že 25 let člani požarne brambe v Veldenu: Ferd. Egger, Mat. Berginz, Jos. Krassnig, Joh. Feissig, Jos. Czihak. Čestitamo!

Lepi sinček je Matija Steiner v Baljaku. Ukradel je svojem očetu stvari za 124 K. Za take smrkolina je pač palica najboljše kazen.

Tatvina. Zaradi tatvine so zaprli neko Ano Schraffl v Baljaku, ki je služila v hotelu Moser.

Smrtna nesreča. Pri zgradbi taverske železnice se je podrl „grušt“ in ubil enega delavca ter ranil 15.

Po svetu.

Farovski računi so še vedno takšni, kakor da bi ne živel nikdar cesar Jožef II. Neki slovenski rudar nam piše iz Pruskega (Recklinghausen): „— Dragi mi „Štajerc“! Čital sem v 13. št. o poroki nekega trboveljskega rudarja; župnik Peter je možn 8 K 60 h računil. Žalibog, meni pa je računal pobožni g. Janez Nemančič v št. Janžu na Dolenjskem za poroko in mašo 10 gold. Mogoče je bilo vino tako drago, ki smo ga s svati v farovžnu pili! Prišel sem takrat iz Nemškega in župnik je menda mislil, da posedujem milijone. V moji rojstni fari sem plačal za 3 oklice 3 K, vse skupaj torej 23 K čistega denarja. Tako se dela z rudarji, ki si morajo vsak vinar v krvavo težkem delu pod zemljo prislužiti. Bilo je to 7. prosinca 1907. S spoštovanjem vaš naročnik Jos. Zupančič.“

— Taki so črni računi! Ponavljamo še enkrat, da se lahko vsakdo brani in zahteva preveč plačani denar nazaj!

Veliko poverenje. Neki najemnik je poveril davčni blagajn v Almeriji na Španskem okroglo 5 milijonov pesetas in jo popihal.

Vinska produkcija na svetu. Na celem svetu se pridela vsako leto okroglo 4000 milijonov galon, to je 18.000 milij. litrov vina. Največ vina pridela Francoska (1453 milij. galon), potem Italija, Španija, Algir, Portugal, Avstrija (77 milijonov galon), Ogrska (68 milij. g.) itd.

Slovenske kmetijske vojne.*)

Odkar so zavladali Habsburžani štajerski deželi, so bili kmetski podložni duhovski ali posvetni gosposki. Nesvojni kmetski niso smeli po svoji volji ravnati s svojim posestvom in se naseljevati, koder so hoteli, zakaj kmetski in kmetije, oboje je bilo last zemljiških gospodov. Sodelo so jim graščinske gosposke in nekatere so imele celo pravico obojati jih na smrt. Vsi kmetijski podložniki so bili dolžni gosposki opravljati davščine! Dajali so ji razne pridelke in domače živali, kakor žito, kuretno, jajca, jagnjeta, predivo i. dr., ali pa gotov denar. Vse te davščine so sploh imenovali desetino. Poleg tega so tlačanili graščakom, t. j. obdelovali so brez plačila graščinska polja, postavljali graščinska poslopja in za graščinske love nosili mreže, ribnjake, pasti in druga lovila.

Hudi časi so napočili kmetom ob koncu petnajstega in začetku šestnajstega stoletja. Turki so skoro neprestano napadli slovenske dežele, pustošili polja in travnike in požigali poslopja in hiše. Vrhutega so graščaki prezirali zapisane pravice (stara pravda) slovenskih kmetov in jim samostalno nakladali nove davščine in nenavadno tlako. Videti je bilo, da jih hočejo graščaki vkleniti v najtežji jarem sužnosti. Zato so leta 1515. sklenili kmetski južnega Štajerja, Kranjske in Koroške zvezo (punt, puntar) in zgradili za orožje. Pri Konjicah so imeli velik zbor, na katerem so sestavili svoje tožbe in pritožbe in jih izročili poslancem štajerskega deželnega glavarja Sigmunda pl. Dietrichsteina, naj jih sporoči cesarju. Med tem se je raznesla govorica, da se cesar z njimi zлага, in pogumno so udarili na graščake. Osvojili so si mesto in grad Brežice, Podsredo, Bizeljsko, Studence i. dr. ter jih dobro oplenili. Nato so notranjeavstrijski velikaši oborožili vojsko in ji postavili na čelo poveljnika Jurija pl. Herbersteina. Ta je z dobro oboroženimi konjiki premagal kmetake čete pri Vuzenici, Celju in napolagal pri Brežicah.

Nato je cesar Maksimilijan I. ukazal, najj nove tožbe in pritožbe tlačanih kmetov preiščejo, kaj temu so se uprli ošabni graščaki. Naložili so kmetom celo nove naklade in uporniki in njih potomci so plačevali za „večno kazen“ do 10 let tako zvan „puntski krajcar“.

Še hujski upor je bil l. 1573. na spodnjem Štajerskem. Fran Tachi, ki je imel deželni knežjo graščino Stattenberg blizu Ptujja, je kupu, je tako nesramno in neusmiljeno odnaložil podložne kmetske, da so se ti dvignili in združili pripravi na uporniki kmeti okoli Planine, Laškega trgovega graščine Suseda na Hrvaškem. Njih vojvoda bil Elija Gregorič. Toda Juri Schrattenbach, poveljnik stanovskih vojsk, je premagal in razprokil kmetске vojske pri Piljštanjem. Nadvojvoda in deželni knez Karel je nato ukazal odpraviti krivice, a vendar se temu so se razmere podložnih kmetov le malo izboljšale. Zato so se spodnještajerski kmetski vojniki l. 1635. zopet uprli in opustošili gradove in posesti tlačiteljev. Cesaraska vojska je sicer zatrla upor, a vlada ni kaznovala onih graščakov, ki so velike krivice delali svojim podložnikom. Šele za cesarice Marije Terezije so se tužne razmere slovenskih kmetov nekoliko izboljšale.

„Nevarnost, ki preti vsemu našemu ljudstvu v sled razširjenja klerikalne moči, je velika. Nefortuna predni možje so se v lepem navdušenju združili da peljejo boj proti klerikalstvu. Mi ne vidimo v zapeljanih možeh naše nasprotnike, temveč naše brate. Ali v sled tega smatramo za svoje dolžnost, ljudstvo izobraževati, da vidi zanj značilne v katerih leži. Mi hočemo ljudstvo še v zadnjem hipu svariti pred gospodarskim prepadom, ob katerem že zdaj stoji. Ali verska čustva v ljudstvu ne sme nikdo dotakniti. Pač pa naglašamo boj proti ionim, ki hovesa za moralno vero v ljudskem srcu gojiti, ki pa izrabljajo vero le za svoj posvetni moč.“

Prof. Hans Crammer.

Književnost in umetnost.

„Slike iz štajerske zgodovine“, spisane za slovenski štaj. šole s cesarjevo sliko. Knjižica stane 20 vin. in prvi je založila knjigotrojnica Ulr. Moser (J. Meyerhoff) odpadku Gradcu. Priporočamo jo kot dobro čtivo za mladino. Knjižica obsega 48 strani in sledeče oddelke: 1. Nove zasig starejši prebivalci: Kelti in Rimljani. — 2. Novi prebivalci: Valci: Nemci in Slovenci. — 3. Ime Štajersko. — 4. Rudolf Habsburški. — 5. Habsburžani in celjski grofje. — 6. Slovenske kmetijske vojne. — 7. Tri nadloge Štajerske. — 8. Gradovi in stare plemenite rodbine. — 9. Mesta in meščani. — 10. Francozi na Štajerskem. — 11. Nadvojvoda Ivan. — 12. Cesar Franc Jožef. — 13. Posvajanje po tej knjižici!

Gospodarske.

Sadjarji! Lansko jesen so dobili posestniki v katerih krajih naše ožje domovine, namreč tam, kjer sadno drevje obrodilo, prav lepe svote za sadje. Če mu je bila neprimerno visoka. Vse se je dalo spraviti in denar, ja po nekod celo lesnike. Kupci niso bili tako izbirični, kakor drugekrate. Pobrali so tudi krastavo, od toče poškodovano sadje in to za cene, ki jih niso ponujali za izbrano, lepo robo. Marsikateri je spravil izkupiče v žep s trdnim sklepom, da boče od sadja zanepelj sadno drevje bolje nekopal, da ga boče ter čistil, gnojil, pokončaval škodljivce i. t. d. Jesen in zim ste bili za vsa ta dela neizmerno ugodne. Če pa se sedaj ozremo po naših kmetških sadonosnikih, vidimo, da je ostalo vse pri starem. Drevje kaže kaj žalostno sliko. Povsod je videti polno suhljadi, mahu, limovca in gostičnih gnezd. Krone so šestokrat pregoste. O gnojenju ni duha ne sluha. Stojeni sklep je pozabljen. Tako torej naprej! Oni posestnik, čegar cilj je svojemu posestvu izviti največji mogoči dobiček, mora se ne le poprijeti v tistih panog kmetijstva, ki mu to po danih razmerah omogočijo, ampak on mora tudi umno kmetovati. Seveda li odločil tudi za negovanje sadnega drevja, tedaj mora držati vseh pravil umnega sadjarstva, ako hoče imeti dovoljen uspeh. Treba mu boče ne le izbrati primerno sorte in pravilno saditi, ampak tudi nadomestiti v zemlji tiste redilne snovi, katere je sadno drevje uporabilo za svoj in razvoj sadja. Ja, on naj da še v nazaj, naj skrbi še za rezervo. Kjer sadno drevje redno gnojijo in ga pravilno negujejo, tam imajo redno večji manj plodovito, sadno leto, ako vremenske uime ne sejejo vmes. Dokazov imamo dovolj na južnem Trnškem, kjer je sadjarstvo na visoki stopnji. Pri nas pljuje v letih, v katerih ni sadja, da se drevje odpočije Res je, da odpočiva, a ne drevje, ampak izsesana zemlja, dokler se ne zbere v njej tista množina drevesnim koreninam pristopnih redilnih snovi, ki je potrebna za

*) Iz knjižice „Slike iz štajerske zgodovine.“

naj ve
eja; a
žili so
njih
dolgo
dnem
želno
v za
odiral
držili
rga in
oda je
p. l.
h vo
čete
knez
vzlic
malo
kmeti
v svojih
upor,
ti so
le
mere

oo
lstvu
Na-
ožili,
dimo
mveč
vojo
nje,
nem
o ka-
t va
iti i
bi
iti,
o jo

r.
oo

slov.
n jo
f) v
lino.
Naj-
rebi-
4. ofje.
na
ine.
em.

ner-
je ena
ti v
ako
in
icer
bra-
daj
bil,
ma
se da
ko.
seju
ne
tvu
jeti
zah
je
se
če
ri-
iti
o-
reč
no
ali
o-
ol-
a-
ra.
e-
z-

aprila, predno se je klet razgrela. Najboljše je pretakati ob lepem vremenu, ker se drožlje v takem vremenu v sodu ne vzdiguje. Luna pa ne vpliva na pretakanje, kakor nekateri trdijo.

Vinogradske kole, ki jih sečemo spomladi, deti je vsekar prej 3 do 5 dni močit v 5% raztopino modre galice, nego jih rabimo v vinogradu. V tem času sečeni koli v nasprotnem slučaju radi segnijejo. Močeni koli trajajo 10 in še več let. Nikdo naj ne zamudi zato tega dela. Čim bolj svež je kol, tem bolj hitro se napije galice; staro kolje bo treba več časa namakati.

Listnica uredništva in upravnništva.

Pohorje: Hvala! Zanimivi dopis objavimo prihodnjč. Župnik Vogrin se dela sicer kot angel čistega, pa le ni tako. Pozdrav in pišite nam večkrat! — **J. C. v Hrastniku:** Pišite, kakšno meso in koliko bi ga radi. Potem odgovorimo! — **Sv. Ana na Krembergu:** To je preosebno! Kaj drugega. Le trdno napredni ostanite! — **Motnik:** Zakaj se ne podpisate? Ako Vi nimate do nas zaupanja, ga tudi mi do Vas ne moremo imeti. Nepodpisana pisma grejo vsa v koš! — **Več dopisov:** Po možnosti prihodnjč!

Loterijske številke.
 Gradec, dne 4. aprila: 41, 9, 88, 70, 89.
 Trst, dne 28. marca: 18, 59, 8, 88, 85.

Promet razpošiljalne trgovine zahteva aparat, o katerega velikosti nima navadni človek niti pojma. Pomisliti je na tisoče in zopet tisoče komadov blaga, ki imarajo biti naloženi, da se kupecm pravočasno ugod. Marsikatero blago ima zopet razne vrste po velikosti, barvi in mustru. Vsak posamezni komad vsake vrste blaga mora biti posebej numeriran, registriran, pri prodaji fakturiran in izbrisan iz skladišnih o registrov. Numeriranje gre v milijone in tako se lahko predstavljamo, koliko oseb in koliko delavske moči je v tej zalogi potrebno. Razpošiljalna hiša **Hanns Konrad** vslužbuje zdaj 200 oseb; njihov delu najdemo lepe članke v letnikih 1907 in 1908. Hanns Konradova kolektorja, katerega dobijo vsi kupci te firme zastojni in poštarne prosto.
 Ena res splošno priljubljena lekarna je firma **P. Juršič** v Pakracu. Opazarjamo na njene izzerate in jo najočjeje priporočamo.
 Trvdka **Karl Koelan** tovarna za sukno, lodine in modno robo iz pristne ovčje volne v Humpolcu prične ravnokar razpošiljati nove vzorce obširnega sklada letne robe za gosode in gospe. — Priporočamo, da se pri potrebi na to staro Humpolčko firmo obrne ker je znana za solidna, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča.

45.000 komadov
amerikanske rezne trte
 (Schnittreben)
riparia portalis
 od
F. C. Schwab v Ptujju.

Oženjen majer
 za okoli 25 glav goveje živine, katerega žena bi morala svinje in kabinjo za 4 neoženjene hlapce oskrbeti, se sprejme. — Plača 50 kron na mesec in hrano. Ponudi naj se v graščini **Neukloster** pošta **Sr. Peter** v Savinski dolini. 286

Zemeljski delavci!

Pridni zemeljski delavci za izvršitev drenaž se iščejo za poletne mesece za zgorjano Stajersko. Ponudbe (nazvano štne plače) delavcev h partij srorejema „**Kulturtechnische Abteilung** in **Graz, Raubergasse 8**“. Dela se odda tudi v akordu. V ponudbah treba tudi omeniti, je-li so dotični delavci že v drenažah delali ali ne.

Gozdni pomočnik
 (Heger)

za planinski revir, posebno za kulture smrečja, za varstvo gozdov in lova, se išče takoj.
 Pogoji: Starost ne čez 40 let, oženjen, brez otrok ali z malo družino (žena naj bode dobra kuharica), zmožen nemščine in enega slovanskega jezika. Plača letno 600 K, prsto stanovanje, kurjava, njive, denar za streljanje (Schussgeld), premije za oškodovalec gozda in divjadi, službene obleke, bolniška blagajna, po graščinskih določbah zavarovanje za nezgode in smrt K 3000.—
 Ponudbe s prepisi srničeval se pošljejo na: „**Forstamt der Herrschaft Cernik-Snjegavič bei Novogradiška in Slavonien.**“ 288

Zdravo mlado kravo
 z dobrim mlekom se hoče kupiti. Naj se vpraša pri **W. Blanke v Ptujju**, glavni trg 6.

Prodaja posestve
 ki leži v Gačniku župnija Jarčina, 1/4 ure od kolodvora, in od cerkve, obsega 2 orala travnika, 6 oralo njiv, 2 orala sadonovnika, 1/4 orala goše. Pohištvo je v srednem stanu, hlev za 6 glav živine in z opeko pokrita. Cena 6000 K.
 Prodaja se zaradi bolezni. Geogr. Soliga v Gačniku štey. 12. Pösnitzhofen pri Mariboru.

Hiša
 se prodaja v okolici Maribora s kromo in trgovino 2 orala zemlje in gozd. Cena 8000 K. Intabulacije 3.000 gl. Naslov „A. M. L.“ Postrestante Maribor. 261

Mesarski pomočnik,
 zmožen obeh deželnih jezikov, nemščine in slovenščine, kakor tudi en hini hlapec in en konjski hlapec se sprejmejo. Vpraša se pri **Aug. Stauetz**, mesarja na Bregu pri Ptujju. 265

Denarna posojila
 vsake velikosti po 4 do 5%, proti dolžnemu listu za ali brez priče za jamstvo, plača se v mesečnih obrokih v 1—10 let. Brez posredovalnih pristojbin. Posojila na realitet po 3 1/2% na 30—60 let, najvišje. Večja financiranja. 212
 Hitro in diskretno se vse vrši.

Administracija
 „Börsen-Courier“
Budapest, Postfach.
 Porto za nazaj se prosil. Prosi se nemško korespondenco.

Kdo bi hotel
 od 8—14 letnega fanta ali dekleta dati v neko poštno hišo, pri kateri so brez otrok? Preskrbljen bi bil za hrano, obleko in vse, kar je za šolo potrebno. Ponudbe na upravo „Stajersca“.

Trgovski gremij
 (Handelsgremium)
 v Ptujju

Trgovski gremij
 (Handelsgremium)
 v Ptujju

sprejel je v imenu svojih članov sklep, da zviša cena sladkorju za 4 vin. in sicer zaradi na novo zvišanih cen sladkornih fabrikantov. Od 1. aprila naprej stane sladkor 84 vin. pri kili.

Trgovski gremij v Ptujju.

Stoječi parni stroj
 (Dampfmaschine) 287

brez kotlja, 6—8 konjskih močij, 1/2 leta v delu, „Ringschieber-Steuerung“, se vidi v delu, da funkcijnira brez napake — se odda za polovico kupne cene vsled potrebe večjega motorja. Vpraša se pri: „Erste Cillier Dampfwaecherei in Cill.“